

II Модуль

*Самостоятельная работа
студентов*

 MyShared

Экономика

 MyShared

План СРС

- 1) Макро микро экономика
- 2) Базар экономикасы
- 3) Суроо-талап
- 4) Менчик
- 5) Инфляция
- 6)
- 7)
- 8)
- 9)

ОшМУнун миссиясы:

- Компетенттүүлүк мамиле менен заманбап билим берүү процессинде сапаттын кепилдигин камсыздоо; билим берүүнүн, илимдин жана маданияттын дүйнөлүк мейкиндигине интеграциялануу; жаштарда адептик, маданий жана илимий баалуулуктарды калыптандыруу;
- Мамлекеттин экономикалык, социалдык жана саясий өнүгүүсүн камсыздоо үчүн өзүнүн интеллектуалдык потенциалын илимде, өндүрүштө жана кесиптик ишмердүүлүгүндө жүзөгө ашыра ала турган жогорку профессионалдык кадрларды даярдоо;
- Борбордук Азиядагы эң мыкты 5 университеттин катарына

ДЕНЕЖНАЯ СИСТЕМА
И ИНФЛЯЦИЯ

БЕЗРАБОТИЦА

МИКРОЭКОНОМИКА

ЭКОНОМИКА
ФИРМЫ

ЭКОНОМИКА
СЕМЬИ

ЭКОНОМИКА
РЕГИОНА

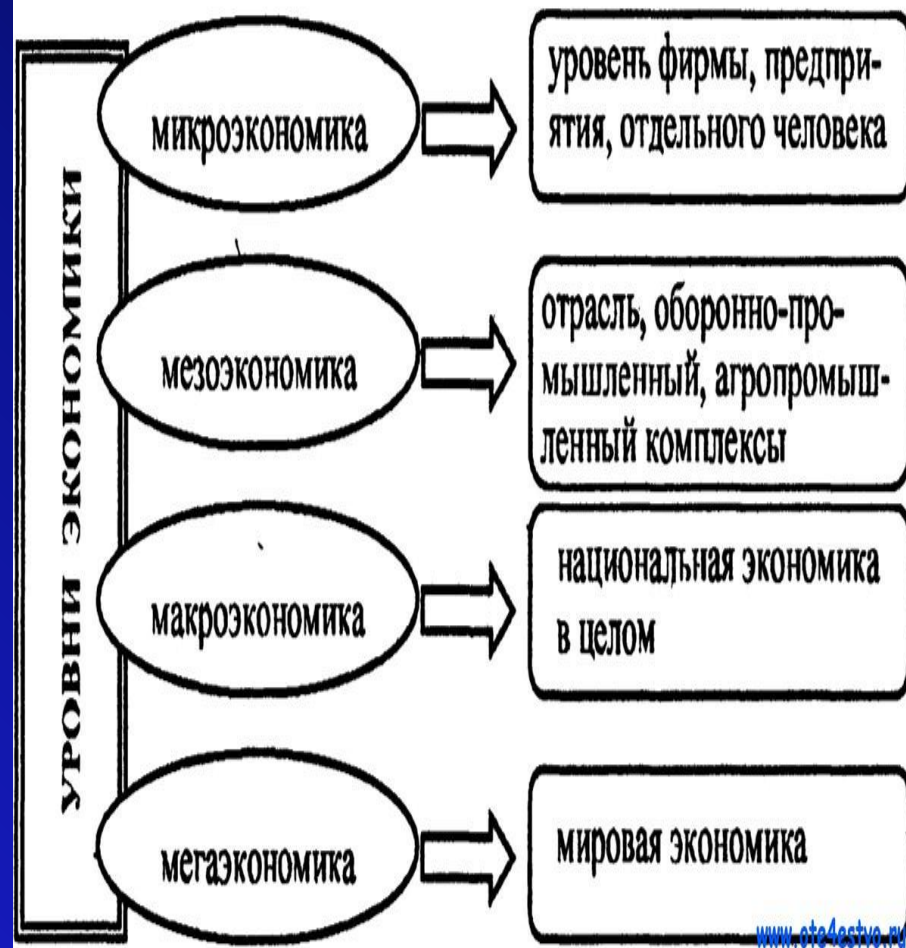
ЭКОНОМИКА
РЫНКОВ ТОВАРОВ
ИЛИ ФАКТОРОВ
ПРОИЗВОДСТВА

ВНЕШНЯЯ ТОРГОВЛЯ

МАКРОЭКОНОМИКА

ЭКОНОМИЧЕСКИЙ РОСТ

Уровни экономики

МИКРОЭКОНОМИКА И МАКРОЭКОНОМИКА

- Структурно современная экономическая теория делится на два раздела ≈ микроэкономике и макроэкономике.
  - *Микроэкономика* изучает поведение отдельных экономических агентов: индивидуумов, домохозяйств, предприятий, владельцев первичных производственных ресурсов.
  - В центре ее внимания ≈ цены и объемы производства и потребления конкретных благ, состояние отдельных рынков, распределение ресурсов между альтернативными целями.
-

▣ **Макроэкономика** исследует функционирование экономической системы в целом и крупных ее секторов. Объектом изучения ее являются национальный доход и общественный продукт, экономический рост, общий уровень занятости, совокупные потребительские расходы и сбережения, общий уровень цен и инфляция. Микроэкономике часто называют также *теорией цены*, хотя она исследует лишь *относительные* цены, т.е. соотношения цен отдельных товаров, оставляя проблему *абсолютного уровня* цен макроэкономическому анализу, который иногда называют также *теорией национального дохода и занятости*. Можно сказать, что микроэкономика видит лишь отдельные деревья, не видя за ними леса, тогда как макроэкономика за лесом не различает отдельных деревьев. Или, иначе, макроэкономика изучает факторы, определяющие *размеры* "общественного пирога", тогда как микроэкономике интересуют его *состав и распределение*. Оба раздела экономической теории одинаково важны для экономического образования. "Вы образованы менее чем наполовину, заметил П. Самуэльсон если Вы знаете лишь один раздел, но не имеете представления о другом разделе теории".

Конечно, между **микроэкономическими и макроэкономическими** процессами нет китайской стены или железного занавеса. Макроэкономические процессы в значительной мере инициируются решениями отдельных экономических агентов, а эти решения в свою очередь принимаются в определенной макроэкономической среде и существенно зависят от нее. И в последнее время предпринимаются попытки представить еще один срез экономической теории *мезо экономику* (**от греч. mesos ≈ средний, промежуточный**), рассматривающую традиционную микроэкономическую проблематику с учетом влияния на поведение экономических агентов важнейших макроэкономических переменных совокупного спроса, инфляционных ожиданий и т.п. Время покажет, насколько эти попытки окажутся успешными.

I : Вазар ЭКОНОМИКАСЫ.

План:

- 1) Суроо талап
- 2) Суроо талаптын мыйзамы
- 3) Сунуш

Рыночная экономика

Спрос – потребность, возможность покупателя приобрести товар по определенной цене.

Предложение – желание или намерение продавца продать товар по определенной цене.

D

S

Когда растет спрос, то растет и предложение.
Когда растет предложение, то
НЕОБЯЗАТЕЛЬНО вырастет спрос.

Рыночная экономическая система

Преимущества	Недостатки
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Гибкость, способность к изменениям ✓ Широкий ассортимент и качество производимых благ ✓ Стимулирование технического прогресса ✓ Формирует экономического человека	<ul style="list-style-type: none"> ✗ Неравенство доходов, расслоение общества ✗ Неустойчивость экономики

Рынок экономикасы – эркин ишкердик принциптерине, Өндүрүш каражаттарына болгон менчиктин көп формалуулугуна, рыноктун баа чыгарууга, атаандаштыкка жана чарбалык субъектилердин ортосундагы өз ара келишимдерге, мамилелерге негизделген экономика; мында ар кандай ишкерликке мамлекеттин кийлигишүүсү чектелген. Деги эле Рынок экономикасы деп рынок механизмдери менен жөнгө салынган коомдогу экономикалык мамилелердин жыйындысын түшүнөбүз, б. а. чарбалык турмушту башкаруу жана координациялоо түздөн-түз эркин атаандаштыкка негизделген рынок системасы (баа, пайда, чыгаша) аркылуу жөнгө салынат. Рынок экономикасында жумушчу күчү, капитал, товар жана тейлөө дайыма эркин өкүм сүрөт Рынок экономикасынын тушунда мезгил-мезгили менен кайталануучу инфляциянын болушу рынок механизмдеринин толук кандуу иштөөсүнө тоскоол болот. Товардын керектөөдөн ашыкча өндүрүлүшү – Рынок экономикасында дайыма болуп туруучу көрүнүш. Рынок экономикасында жумушсуздук өндүрүштүн туруктуу өнүгүшүнө дайыма кедерги болот, ошондуктан мындай учурда мамлекет өзүнүн ички экономикалык рычагдарын колдонуу аркылуу өкмөттүк ж. б. чыгымдарды азайтып, ички салык жана акча-кредит саясатын жөнгө салат, ошондой эле тышкы экономикалык байланыштарга жол ачат.

Талап жана сунуш

Талап жана сунуш- ондурушунун экономикалык категориялары.

Талап - өндүрүш жана тиричилик үчүн зарыл, акча менен чектелген коомдук муктаждык. Буюм менен тиричилик кызматын калк керектешинин негизги бөлүгү төлөөгө мүмкүнчүлүктүү талап түрүндө болот. Сунуш Талапка жараша товарды жана тейлөө кызматын Талап бар жерге жеткирүүнү камтыйт. Сунуш негизинен өндүрүштүн өнүгүшү менен шартталып, товар запасынын көлөмү менен аныкталат. Талап жана сунуш диалек. татаал байланышта болот да, өндүрүш менен керектөөнүн ортосундагы мамилелер аркылуу экономикалык мамилелердин тышкы Көрүнүшүн чагылдырат.

Капиталисттик коомдо Талап жана сунуш өндүрүштүн коомдук мүнөзүн жана ээлеп алуунун жеке капит. формасын шарттайт. Булар баанын олкусолкулугу, турумсуздугу аркылуу өндүрүштүн өнүгүшүнө жана пропорциясына таасир этет. Талап менен Сунушту бири бирине ылайыкташтыруу рынок аркылуу, капиталдын жана жумушчу күчүнүн бир тармактан экинчи тармакка өтүп турушу, баа механизми ж. б. менен теске салынат.

- Капитализмде Талап жана сунуш ортосунда дайыма диспропорция болуп турушу мүнөздүү. Анда ашыра өндүрүү экономика кризистеринин себеби болот. Социалисттик коомдо өндүрүш каражаттарынын коомдук менчик болушу өндүрүш менен керектөөнүн, Талап менен Сунуш ортосунда атайын жана планга ылайык пропорцияны түзүүгө мүмкүндүк берет. Эл чарбасын, ошондой эле Талап менен Сунушту пландоо социализмдин негизги экономикалык мыйзамы жана бардык экономикалык мыйзамдар системасы менен шартталат.
- Талап менен Сунуштун дал келиши мамлекеттин экономикалык саясаты, план тапшырмаларынын директивдүүлүгү, өндүрүлүүчү жана рынокко жиберилүүчү товар ассортиментин жана көлөмүн, ошондой эле импорт көлөмүн аныктоо, өндүрүш кубаттуулугун, жумушчу күчүн, сырьёну пландуу пайдалануу, эл чарбасынын келечектүү тармактарына капиталдык салымды көп сарптоо, калктын талабын жана соода конъюнктурасын иликтөө, ошого жараша товардын жүгүртүлүшүн башкаруу, соода заказынын негизинде товар өндүрүү менен ишке ашырылат. Демек, Талап жана сунуштун өз ара катыш элементтери коомдун

Суроо талаптын формуласы

$P \uparrow$

$Q_d \downarrow$

$P \downarrow$

$Q_d \uparrow$

Prise-баа

Qualvity-Колом

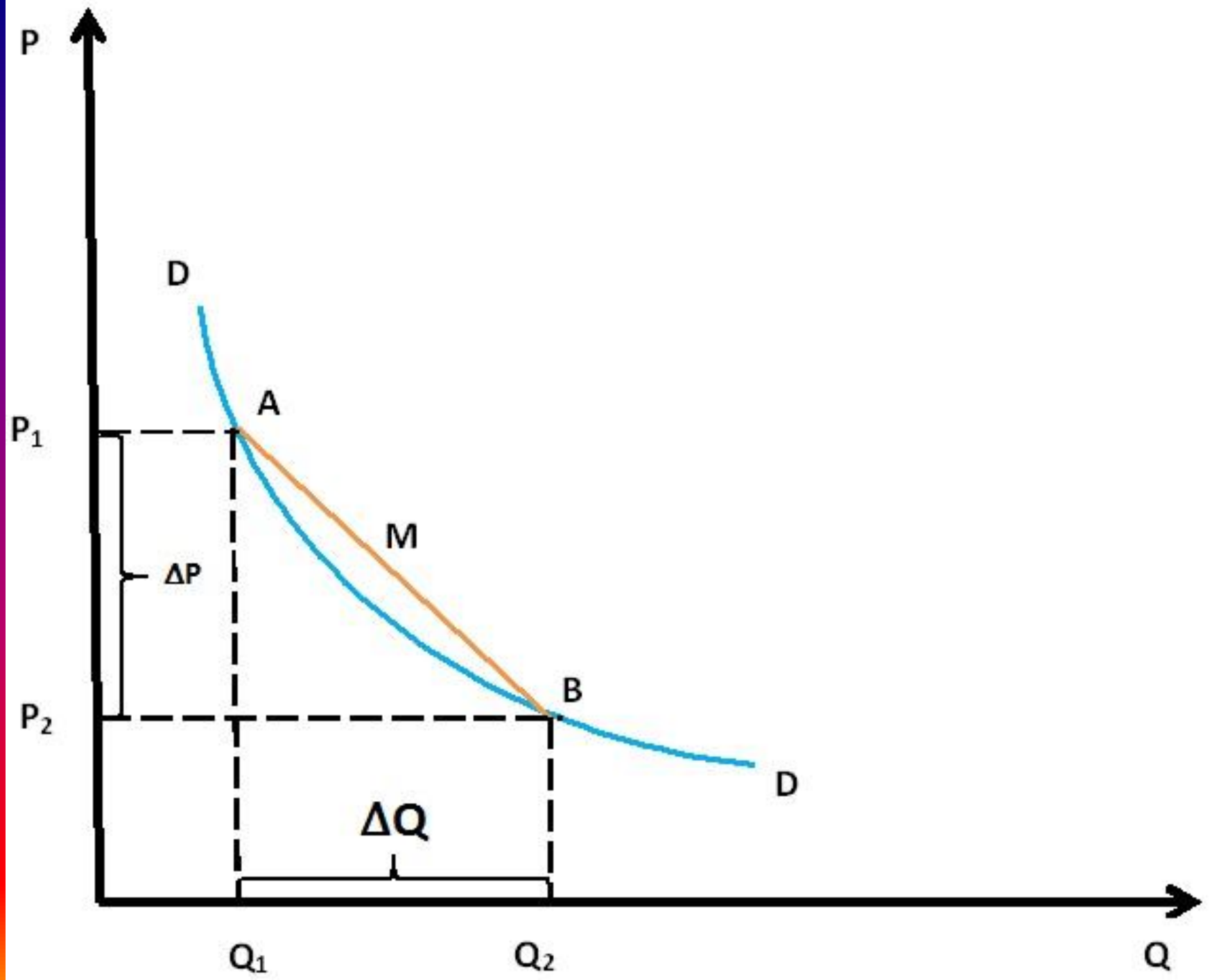
Demond-суроо талап

□ Суроо талапка таасирин тийгизген факторлор

- 1) Керктоочулордун табити, моданын озгоруусу.
- 2) Сатып алуучулардын саны.
- 3) Керектоочулордун доходу.
- 4) Субститут таварлар (оз ара алмашууга болгон таварлар).
- 5) Комплементардык таварлар (алмаштыруучусу бар таварлар).

Сунуштун турлору

□ Чен сунуш

- Бул көрсөткүчтүн объективдүү мыйзам болуп саналат. кандайдыр бир даярдоочу жогорку мүмкүн пайдасын көздөп, улам өсүшү сунуштар. Ошондуктан, рыноктун шарттарын жакшыртуу жогорку фабрика жүк көтөрүмдүүлүгү алып келет. сунуш таасир себептер өзүнө төмөнкүлөрдү камтыйт:
  - ордун жана кошумча продуктуларды болушу.
  - технологиялык деңгээл.
  - колдо бар ресурстарды көлөмү.
  - мамлекеттик субсидияларды мааниси.
  - салык деңгээл.
  - Жаратылыштык-климаттык шарттар.
  - Коомдук-саясий жана баанын күтүүлөр.
  - Бул продуктунун улуттук жана эл аралык рынокто өлчөмү.

Ийкемдүү сунуш

Ийкумдуу сунуш ал бардык талап кылат көрүнөт. Эластик сунуш баасынын өсүшү пайыздык өзгөртүү маселеси жогору экенин билдирет. компания өндүрүштү көбөйтүү албай Мындай жагдай, мүмкүн. avtofabryka анын учурдагы өндүрүштүк кубаттуулукту гана 70% менен коштолгон болсо, анда ал бат эле машинелердин жогорку баада өндүрүмдүүлүгү жогорулайт. Дагы бир мүмкүнчүлүк - ийкемсиз менен камсыздоо болуп саналат. Бул пайыздык баа өзгөрүү жаңы жана эски өндүрүш көлөмүнүн ортосундагы айырма аз экенин билдирет. Бул буюмдар кирет:

- кыска мөөнөт ичинде картошка. анын баасы өсүшү болсо, дыйкандар көбүрөөк камсыз кылуу үчүн бул жылы боло албай калат. Бул жылдын март айында, анын жайгашкан орду да, андан кийин эч нерсе өзгөрбөйт турат.
- Ядролук отун. Алар бир гана ал эмес, керек, анткени жаңы реакторлорду иштетүү бир топ убакыт талап кылынат, бирок ал да ошол жерде иштей турган жумушка жана поезд ким адистер.
- менен камсыз кылуу баасы жана алмаштыруу себеп ийкемдүүлүгү бар. акыркы Сиз өндүрүшүнүн ресурстарды катышын өзгөртүү үчүн пайыздык өзгөрүлбөгөн бойдон турат.

ОШ Му

Финансы-юридикалык колледж

ЭБК-1-16

Макро жана
микро
экономика

Асилбек кызы Жыпара

Что изучает экономика?

MyShared

ПРОФЕССИЯ ЭКОНОМИСТ

Современная типологизация экономических систем

Типы экономических систем

Традиционная

Основа - натуральное хозяйство, крайне инерционна, опирается на традиции, обычаи, новации затруднены, ручной труд, низкие эффективность и уровень развития ПС

Рыночная

Принцип свободного предпринимательства, рыночное ценообразование, договорные отношения между хозяйствующими субъектами, ограниченное вмешательство государства в хозяйственную жизнь

Командно-административная

гос. собственность на средства производства, директивное планирование, централизованное распределение произведенной продукции, гос. цены, возможность концентрации ресурсов по приоритетам, дефицитность, затратность производства, слабая восприимчивость к НТП

Смешанная

Рыночная система со свойственной ей социальной ориентацией, многоукладный характер, в основе ее частная с., взаимодействующая с государственной

План

1) Менчик тушунугу

2) Менчик укугу

3) Менчиктин типтери

4) Менчиктештируу

Менчик

- **Менчик – 1) Экономикалык түшүнүк катары** – жаратылыш предметтерин, табигый жана эмгек менен түзүлгөн нерселерди жеке адамдардын жана жамааттардын ээлеп турушуна байланышкан коомдук-өндүрүштүк мамилени билдирет;
  - 2) **Юридикалык түшүнүк катары** – мүлктүн белгилүү бир жактарга – жеке адамдарга же жамааттарга белгилүү бир шарттарга жана белгилүү бир таризге таандык экенин тастыктайт (субъективдүү маанидеги менчик укугу), КР Конституциясында жана жарандык мыйзамдарында менчиктин мамлекеттик менчик, муниципалдык менчик, жеке менчик реформалары таанылган жана алардын тең укуктуулугу кепилденген. КРнын Конституциясында менчиктин башка түрлөрүнүн болушуна да жол берилет;
  - 3) **Менчиктин экономикалык мамилелерин жарандык укуктун усулдары менен жөнгө салуучу укуктук ченемдердин жыйындысын билдирген жарандык-укуктук институт** (объективдүү маанидеги М. укугу);
  - 4) **Кандайдыр бир субъектиге менчик укугунда таандык болгон мүлк.**
-

Две сферы
экономических
исследований

Микроэкономика

Макроэкономика

изучает

изучает

отдельные
экономические единицы

экономические системы
в целом

фирма, домохозяйство, отрасль,
цена конкретного продукта и т.п.

экономика страны или мира,
государственный сектор
экономики и т.п.

**Экономиканын
Изилдоолор
боюнча болунушу**

**Макро
экономика**

**Эмнени
окутат**

Макроэкономика – экономика илиминин өлкөнүн экономикасына таандык ири масштабдагы кубулуштарды жана процесстерди изилдеген бир бөлүгү

Макроэкономика объектиси катары жыйынтыкталып жалпыланган экономикалык көрсөткүчтөр (ИДП, УДП, ж.б) эсептелинет.

**Микро
экономика**

**Эмнени
окутат**

Микроэкономика – экономикалык илимдин чакан масштабдуу экономикалык процесстерди, субъектилерди кубулуштарды изилдөөгө байланышкан бөлүгү

Бул субъекттерге материалдык байлык өндүрүүчүлөр, тейлөө кызматында иштегендер, жеке керектөөчү же сатып алуучулар тобу кирет

Менчик укугу

▣ **Менчик укугу** – КР мыйзам актыларында таанылган жана коргоого алынган, менчик ээсинин өзүнө тийешелүү мүлккө каалагандай ээлик кылуу, пайдалануу жана тескөө укугу. Менчик укугу жарандык укуктун негизги институттарынын бири болуп саналат жана өзүнүн мазмуну боюнча баардык буюм укуктарынан кеңири болуп эсептелет: менчик ээсине өз мүлкүнө ээлик кылуу, пайдалануу жана башкаруу укугу берилет.

Менчик

Менчик ээси өзүнө таандык мүлккө карата мыйзамдарга каршы келбеген жана башка жактардын укуктарын жана мыйзам тарабынан коргогон таламдарын бузбаган аргандай аракеттерди жасоого, а. и. өзүнүн мүлкүн башка жактын менчигине ээликтен ажыратып берүүгө, менчик ээси болуп туруп мүлккө ээлик кылуу, пайдалануу жана тескөө боюнча өзүнүн укугун аларга өткөрүп берүүгө, мүлкүн күрөөгө коюуга жана аны башка ыкмалар менен убара кылууга, мүлкүн дагы башкача жол менен пайдаланууга укуктуу.

КР мыйзамдары жеке, мамлекеттик, муниципалдык жана башка менчик түрлөрүн тааныйт. Мыйзамда мүлктөрдүн мамлекеттик жана муниципалдык менчикте гана болуучу түрлөрү аныкталат. Баардык менчик ээлеринин укуктары бирдей корголот.

Жалпы менчик

- Жалпы менчик бул ондуруш к аражаттарына болгон жамаатка биригишкен адамдарга таандык менчик. Ээлик кылуулук мындай тибби ар кандай тарыхый шарттарда турдуу формаларды жасайт. "Жалпы ээлик кылуу мыйзамы": ондуруш каражаттарына жалпы ээлик кылуу эмгектин натыйжасын бардык кызмат кылган тарабынан чогу элеп алысуу.

Жеке менчик

- Жеке менчик Айрым адамдардын ондуруштук шартына, жыйынтыгына жеке озунуку катары мамиле кылуу дегенди билдирет. Ал бир катар олуттуу белгилер боюнча карама каршылыктуу эки формада эмгектик жана эмгексиз жаралган жеке менчик турундо корунот. Эмгексиз элеп алуу "закон. Оокатсыз жана коз каранды кызматкерлердин эмгек иши аракеттеринин буткул жемиши менчик элерине таандык болуп калат элик кылуунун дагы бир туру "арлаш менчик"

2017-ЖЫЛ

ЭБК-1-16

МАКРОЭКОНОМИКА

Понятие макроэкономики:

❖ *Макроэкономика – это раздел экономической теории, исследующий закономерности развития экономики в целом, или процесс производства на национальном (в масштабах страны) и мировом (группы стран) уровнях.*

□ **Макроэкономика**

- **Макроэкономика (макро... жана экономика) – экономика илиминин өлкөнүн экономикасына таандык ири масштабдагы кубулуштарды жана процесстерди изилдеген бир бөлүгү; улуттук деңгээлде өз ара байланышта иш алып барган экономикалык процесстердин жыйындысы; улуттук чарбаны бир бүтүн нерсе катары изилдеген экономикалык теориянын бөлүгү. Термин алгач 1934-жылы Р. Фишер тарабынан сунушталган. Ал эми макроэкономикалык жаңы багыттын негиздөөчүсү англиялык экономист Ж. М. Кейнс (1936-жылы жарык көргөн «Иш менен камсыз болуу, акча жана проценттин жалпы теориясы» эмгегинен кийин) болгон. Макроэкономика өлкөнүн экономикасынын өнүгүшүнүн факторлорун жана жыйынтыктарын, чектелген ресурс шартында экономикалык өсүүнүн тенденцияларын изилдейт.**
-

▣ **Макроэкономика** объектиси катары жыйынтыкталып жалпыланган экономикалык көрсөткүчтөр (улуттук жана ички дүң продукциялар, улуттук киреше, мамлекеттик жана жеке суммардык инвестициялары, жүгүртүүдөгү жалпы акча көлөмү) эсептелинет. Ошол эле учурда макроэкономика өлкөдөгү орточо экономикалык көрсөткүчтөрдү (орточо киреше, орточо эмгек акы, инфляция деңгээли, жумушсуздук, иш менен камсыз болуу, эмгектин өндүрүмдүүлүгү, экономикалык өсүүнүн темпи жана түзүлүш пропорциялары) да изилдейт.

инфляция

Виды инфляции

Дефляция - это инфляция с отрицательными темпами роста цен

Инфляция

Мээлуун
инфляция
10% чейин

Таскакталган
инфляция
10%-50%ке чейин

Гипер инфляция
50-100%
кээ бир учурдв
1000% болот

инфляцияга
каршы саясат

Улуттук
экономикалык
онугуу

Экспорттук
багытты
буруу

Импортуу
кыскартуу

Бюджеттик
дефицитти
жоюу

Чыгымдарды
кыскартуу

Инфляция

План

1) Инфляция тушунугу

2) Инфляциянын чыгуу себептери

3) Кфргызстандагы инфляция

1998

2005

2012-13

Инфляция

- **Инфляция** (англ. inflation) акчанын жүгүртүү каналдарын эл чарбасынын реалдуу керектөөсүнөн ашыкча кагаз акча менен толтуруу жана коомдук кайталап өндүрүү процессин бузулушу менен шартталган баасыздануусу. Инфляция акча жүгүртүү мыйзамынын иштешин бузулушун блдпрет жана баанын ачык жана жашыруун өсүшүнөн көрүнөт. Инфляция таралуу чөйрөсүнө жараша төмөндөгүдөй түрлөргө бөлүнөт; жергиликтүү (бир өлкөнүн ичиндеги), глобалдык (дүйнөлүк); мүнөзүнө жараша: гиперинфляция (айына 40%тен жогору), таскактаган (ыкчам жана секириктүү), жылма (жай темитеги), баскычтуу (бир кылка эмес), импорттолгон. Инфляция ички жана тышкы себептерден улам пайда болот

Ички себептер:

- 1) өкмөттүк чыгымдардын өсүшүнө байланышкан мамлекеттик бюджеттин тартыштыгы;**
- 2) мамлекеттин өндүрүштүк эмес (өзгөчө эксперттик) чыгымдарынын жогорку деңгээли;**
- 3) экономиканы өнүктүрүүнүн циклдик мүнөзүнүн белгиси болуу менен макро жана микро деңгээлдердеги диспропорциялык Экономикалык цикл.**

Тышкы себептер:

- 1) өз өлкөсүнүн чек арасын кесип өтүп, башка өлкөлөргө экспорттолуучу товарларга жана кызмат көрсөтүүлөргө монополиялар тарабынан баанын кескин көтөрүлүшүнө түрткү болгон сырьёну, нефтини импорттоого баанын көп эсе өсүшү менен коштолгон дүйнөлүк структуралык кризистер (сырьёлук, энергетикалык жана башкалар);**
- 2) улуттук валютаны чет өлкөлүк валютага банктардын алмаштыруусу кагаз акчанын кошумча эмиссиясына керектөөнү пайда кылып, акча жүгүртүү каналын**
▶ толтурушу.

Кыргызстандагы инфляция

БИШКЕК. 2002-жылы Кыргызстанда инфляциянын көлөмү 2,3% болду. Улуттук статистикалык комитеттин маалыматы боюнча өткөн жылы азык-түлүк товарларынын баасы 2%, өнөр жай товарларыныкы 0,9% көтөрүлгөн. Ал эми калкка кызмат көрсөтүү 4% кымбаттаган. Өткөн жылы электр энергиясына карата тарифтин орто эсеп менен 23% көтөрүлүшү калкка кызмат көрсөтүүнүн кымбатташына алып келген. Быйыл инфляциянын көлөмү 5% дан ашпайт деп расмий бийлик жоромол кылууда.

